

Av. Ayşe Betül Avcı

FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİ VE DOKTRİNİN TÜRK MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNA ETKİSİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİNİN ANGLO-AMERİKAN HUKUK SİSTEMİNE DAHİL DEVLETLERDEKİ TARİHSEL KÖKENİ VE GELİŞİMİ

I. DOKTRİNİN İSKOÇ HUKUKUNDAKİ TARİHSEL KÖKENİ VE GELİŞİMİ..	9
A. Forum Non Competens İlkesinin Esas Alınması	9
B. Doktrinin ‘Forum Non Conveniens’ Kavramı İle Ele Alınışı.....	11
II. DOKTRİNİN İNGİLİZ HUKUKUNDAKİ TARİHSEL KÖKENİ VE GELİŞİMİ	13
A. Doktrinin İngiliz Hukukunda Uygulanma Usulü	13
B. Usulün Kötüye Kullanılması (Abuse of Process) İlkesini Esas Alan Yaklaşım.....	15
C. En Uygun Mahkeme (Most Suitable Forum) İlkesini Esas Alan Yaklaşım.....	19
D. The Abidin Daver Kararı: Doktrinin Doğal Hâkim İlkesi İle Özdeşleştirilmesi	22
E. Spiliada Maritime Corp. v. Cansulex Ltd. Kararı: Doktrinin Modern Hâline Evrilmesi	23
F. Doktrinin Brexit Öncesi Topluluk Hukuku İçerisindeki Konumu	26
G. Brexit Sonrası Durum.....	29
III. DOKTRİNİN ABD HUKUKUNDAKİ TARİHSEL KÖKENİ VE GELİŞİMİ..	31

A. Doktrinin “Uluslararası Nezaket” (International Comity) Kavramı Çerçevesinde Uygulanması	31
B. Doktrinin Uygulanabileceği Uyuşmazlıkların Kapsamının İctihatlar Yolu İle Genişlemesi.....	34
C. Doktrinin Federal Hukuk Düzeyinde Uygulanabilir Olduğunun ve Anayasaya Uygun Olduğunun Teyit Edilme Süreci	36
D. Gulf Oil Corp v. Gilbert ve Koster v. Lumbermens Mutual Casualty Co. Kararları: Doktrinin Modern Hâline Evrilmesi	39
E. Eyaletler Arası Dava Transferi ile Forum Non Conveniens Doktrini Arasındaki İlişki	42
F. Piper Aircraft v. Reyno Kararı: Doktrinin ‘Milletlerarası’ Düzeyde Uygulanması	45

İKİNCİ BÖLÜM

FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİNİN UYGULANMASINDA DİKKATE ALINAN KRİTERLER

I. ÖN KOŞUL OLARAK ‘ALTERNATİF MAHKEMENİN VARLIĞI’	53
II. ÖZEL MENFAATLER.....	55
A. Davacının Menfaatleri.....	58
1. Seçim Hakkına Saygı	58
2. Adalete Erişim Hakkı.....	61
3. Davacının Menfaatlerinin Meşru Olması	63
4. Verilecek Kararın İcra Edilebilir Olup Olmaması.....	64
B. Davalının Menfaatleri.....	64
III. KAMUSAL MENFAATLER	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KITA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİNİN VE TÜRK MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİNE YAKLAŞIMI

I. KITA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİNİN FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİNE YAKLAŞIMI	72
A. Genel Olarak	72
B. Forum Non Conveniens Doktrinin Kıtı Avrupası Hukuk Sistemindeki İstisnai Görünümleri	78
1. Japon Hukuku: Özel Durumlar (Special Circumstances) Doktrini.....	79
2. Medeni ve Ticari Konularda Yargı Yetkisi ve Yabancı Mahkeme Kararları Hakkında Lahey Sözleşmesi Ön Taslağı m. 22.....	81
II. TÜRK MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN FORUM NON CONVENIENS DOKTRİNİNE YAKLAŞIMI	83
A. Anayasal Güvence Olarak Hak Arama Hürriyeti.....	84
B. Yetki İlk İtirazının İleri Sürülmemesi	86
C. Dürüstlük Kuralı.....	88
D. Davalının Birden Fazla Olması Halinde Genel Yetkili Mahkeme ..	91
E. Davalının Yetkiye İlişkin İtirazının Tenfiz Engeli Oluşu.....	97
F. İstisna: Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi m. 8-9.....	99
SONUÇ	105
KAYNAKÇA.....	113